

ASPECTE ALE VIEȚII COTIDIENE CONSEMNAȚE ÎN FONDURI ȘI COLECȚII DE ARHIVĂ

Elena Istrățescu

Reconstituirea vieții cotidiene a românilor la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX constituie un demers de maximă importanță, reclamat de prezentarea în muzee, palate, conace, case memoriale, expoziții a celor mai semnificative aspecte ale existenței umane și editarea cât mai grabnică a unor lucrări de sinteză pe această temă, menite să completeze istoriografia¹.

În cele ce urmează, ne propunem să tratăm complexa problematică pusă în discuție, prin intermediul documentelor conservate în Fondul Arhivistic Național de-a lungul timpului, cercetând și selectând din cele peste 1500 de fonduri și colecții, cele mai semnificative materiale, izvoare de maximă importanță. În acest sens vom invoca acte mai puțin cunoscute sau neutilizate din cauza restricțiilor impuse de regimul comunist, când istoria se rezuma la evidențierea rolului clasei muncitoare, considerată "adevărata făuritoare a istoriei". Ne sunt încă vii în memorie întrebările, căutările istoricilor care au perseverat în studierea marilor familii boierești și care au cutezat să scrie și să întemeieze institute de profil, cum este cazul heraldiștilor și genealogiștilor, Dan Cernovodeanu, Dan Berindei, Aurelian Sacerdoțeanu și Ștefan Sorin Gorovei. Acesta din urmă, încă din anii '60 ai secolului trecut, a manifestat un continuu interes în cunoașterea vieții de la curtea voievozilor moldoveni și nu numai, întreținând cu Aurelian Sacerdoțeanu o valoroasă corespondență².

¹ Mihail Manoilescu, *Rostul și destinul burgheziei românești*, București, 1942; Ion Bulei, *Lumea românească la 1900*, 1984; Dan Berindei, *Societatea românească în vremea lui Carol I (1866-1876)*, București, 1992; Adrian Silvan Ionescu, *Balurile costume din secolul al XIX-lea și sursele sale de inspirație istorică*, în *Materiale de istorie și muzeografie*, București, 1992, nr. 11, pag. 227-236 și *Balurile din secolul al XIX-lea*, București, 1997; Manole Filitti, *Gânduri răzlețe* București 1997; Maria-Magdalena Ioniță, *Casa și familia Capșa în România modernă (1852-1950)*, București 2000; Ioan Scurtu, *Viața cotidiană a românilor în perioada interbelică*, București 2001; Narcis Dorin Ion, *Castele, palate și conace din România*, vol. I, București 2001; Zoltán Rostás, *Viața cotidiană în Bucureștiul multicultural*, 2001, cu o prefată de Andrei Pippidi; Georgeta Filitti, *Pe vremuri oamenii își trimiteau scrisori*, în *Magazin Istoric*, iunie 2002 și rubrica *România acum 100 de ani*, susținută în paginile Magazinului Istoric începând din luna iulie 2002.

² Elena Istrățescu, Din corespondența profesorului Aurelian Sacerdoțeanu, director general al Arhivelor Statului (1938-1953), în *Revista Arhivelor* nr. 1-2/1998, pag. 173 – 180.

Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale³ tezaurizează documentele create de familiile Argetoianu, Cantacuzino, Greceanu, Bălăceanu, Ghica, Catargi, Bengescu, Caradzea, Cernat, Darclée, Filitti, Rațiu, Știrbei, Iorga și Casa Regală a României, care ne dezvăluie existența umană de zi cu zi, familia cu bucuriile și necazurile ei, botezul, logodna, căsătoria sau despărțirea, instrucția și educația aleasă a copiilor, frecventarea apreciatelor licee și universități din țară și desăvârșirea profesiei în capitalele europene, Paris, Roma, Budapesta, Viena sau Berlin. De asemenea, vom evidenția veniturile și cheltuielile din epoca modernă, generate de construcția caselor, a palatelor, a dotării acestora, asigurarea unui ambient cât mai plăcut, unde se reuneau membrii familiei cu prietenii și oamenii politici de seamă, tot atâtea prilejuri de a se distra, dar și de a lucra pentru dezvoltarea României moderne și independente, făurită de domnitorul Alexandru Ioan Cuza și urmașul acestuia, Regele Carol I (1881) și întregită la 1918 de Regele Ferdinand I.

Documentele ne dezvăluie o lume fascinantă, momentele importante care compun viața cotidiană, privată și publică, așa cum o probează actele de botez și de dotă, foile de zestre și testamentare, evidențiind pentru început următoarele:

- actul de botez întocmit la Biserica Albă din București la 28 mai 1850, pentru Dimitrie, fiul serdarului Radu Roset⁴;

- foaia de zestre datată 1 februarie 1935 prevedea "... ficei mele Irina (căsătorită Băleanu), moșia Căzănești din județul Ialomița, cu podul stătător de vase, moșia Scăieni-Buzău, două mii de galbeni împărătești, o rochie de beteală în valoare de o mie de lei, o rochie de buhur", iar primirea acestor bunuri este confirmată de semnatarul, Nicolae Băleanu, la 30 mai același an⁵;

- la 27 februarie 1852, foaia de zestre a Ecaterinei, fiica căminarului Luca Pascalache, cuprindea o icoană a Maicii Domnului poleită cu argint și aur, ca să le fie întru ajutoriu, o candelă de argint, 1400 de galbeni, echivalentul a 51.800 lei, 12 tacâmuri de argint pentru masă (800 lei), 12 lingurițe de argint pentru dulceață (300 lei), una tablă de argint (700 lei), două farfuriuțe de argint (180 lei), patru sfeșnice de argint (1500 lei), un pahar de argint poleit cu aur (370 lei) și o roabă (slujnică), Casandra. Cel care urma să profite de această dotă era Iorgu Hartulari, soțul Haricleei Darclée, actul dotal purtând stema Principatului Moldovei, judecătoria ținutului Sucevei, 10 ianuarie 1853⁶;

- procura notariatului din Paris, strada Estului, nr. 29, din 12 iulie 1853, privind dota Eufrosinei Floresco, măritată cu principele Alexandru Ghica din

³ Filofteia Rânziși, *Arhive personale și familiale*, vol. 1, Repertoriul arhivistic, Arhivele Naționale ale României, București 2001.

⁴ Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale, fond familial Bengescu, dosar 26.

⁵ Ibidem, fond Constantin Cantacuzino-Bîzu, dosar 493, fila 146.

⁶ Ibidem, fond H. Darclée, dosar 23.

Valahia, stabilea suma de 3000 de ducați și bunuri mobiliare și imobiliare rămase în urma încetării din viață a tatălui George Jean Floresco⁷;

- foaia de zestre întocmită pentru fiica Ecaterina (Băleanu), în vârstă de 20 de ani, care lua în căsătorie pe domnul Gheorghe Grigore Cantacuzino, de 32 de ani, conform actului de căsătorie încheiat la 27 aprilie 1866, prevedea suma de 30.000 de galbeni și 2000 de galbeni pentru trusou, actul fiind legalizat la 14 aprilie 1866 de tribunalul districtului Ialomița și este semnat de viitorul soț⁸;

- la 21 iulie 1878, Casia Rosetti dădea zestre fiicei sale Zoe, fostă domnișoară de onoare a principesei domnitoare Elisabeta (1873), la căsătoria cu Alexandru Gr. Bengescu, suma de 40.000 de lei noi⁹;

- însemnări referitoare la cheltuielile ocazionate de nunta Zoi Greceanu¹⁰;

- contractul de căsătorie al Ruxandrei Belimar, născută Mitrea, înregistrat de Tribunalul județului Tutova, în urbea Bârlad, cu Iancu Cibuchi, includea în dotă următoarele: una icoană de chiparos mare, îmbrăcată cu argint și o candelă de argint, trusou și menajul casei în valoare de 200 de galbeni și 30 fălci de pământ la Cărbunești, datat 10 iunie 1878¹¹;

- manuscrisul Elenei Bengescu consemnează cu lux de amănunte logodna prințului Ferdinand cu principesa Maria de Edinbourg, 1892¹²;

- consimțământul dat prințesei Lisette Ghica-Deleni de către mama sa, pentru a lua în căsătorie pe Paul Ștefan Greceanu în anul 1897¹³;

- imnul închinat Principesei Maria la naștere, 27 decembrie 1899¹⁴;

testamentul prințesei Alexandrina Ghica, completat la Paris, 4 aprilie 1903, ne înfățișează dorința sa de a lăsa agoniseala fratelui său, prințul Mihail Ghica, dar și generozitatea față de cei loviți de soartă, condiționând moștenirea lăsată de crearea unui orfelinat în București pentru copiii infirmi, de ambele sexe, ce va purta numele "Alexandrina Ghica. Interesantă este și obligația fratelui de a păstra ca amintire, "fără a putea niciodată nici a le vinde, nici a le înstrăina obiectele mobiliare, mobilele care sunt ca ornamente ale apartamentelor, efecte de orice natură în mediul, locul în care au trăit și care garnisesc hotelul meu, afară bineînțeles de obiectele care se găsesc în odăile slugilor și în bucătărie. Va trebui să adune cu sfințenie aceste obiecte și să le transporte la proprietatea sa. Doresc să fiu înmormântată cu cele trei inele ale mele, două verighete de aur și un inel cu turcoaz

⁷ Ibidem, fond familial Ghica, dosar III/79.

⁸ Ibidem, fond Constantin M. Cantacuzino-Bîzu, dosar 485, filele 1, 3-4.

⁹ Ibidem, fond familial Bengescu, dosar I și 27.

¹⁰ Ibidem, fond familial Greceanu, dosar 49.

¹¹ Ibidem, fond familial Hârlescu, dosar 205.

¹² Ibidem, fond personal Bengescu, dosar 31.

¹³ Ibidem, fond familial Greceanu, dosar 97.

¹⁴ Ibidem, dosar 72.

și briliante. Doresc să fiu condusă cu un furgou direct de la hotelul meu la Père Lachaise de un preot de religieune ortodoxă și două surori de caritate, furgonul să fie introdus în gangul hotelului... slujba în capela ce am făcut-o, adică deasupra cavoului meu la Père Lachaise, cavoul pentru fratele meu și pentru mine. Cheile vor fi aruncate după moartea noastră în interiorul capelei - făcut și scris de mâna mea"¹⁵.

Celebrarea căsătoriilor este ilustrată de invitațiile adresate de Eugenia Macovei doamnei Emilia Rațiu¹⁶ pentru a fi prezentă la căsătoria fiicei sale, Abrud, 1895, de Elena Moccioni pentru căsătoria fiicei sale Georgiana cu Rudolf de Bissingen-Nippenburg, Budapesta, 1888 și din partea familiilor Ghika și Lupașcu pentru fiul și fiica lor, București 1898¹⁷. Cu ocazia căsătoriei fiului Elenei G. Cantacuzino, Ion, cu domnișoara Ioana M. Alexandrescu erau primiți oaspeții invitați la proprietatea din strada Polonă, nr.9 din București, la 1 decembrie 1911, joi, la orele 4:30-8:00¹⁸. Radu Rosetti, membru al Comitetului Teatrelor, era invitat de Direcția Generală a Teatrelor să-i reprezinte la înmormântarea bardului din Mircești, Vasile Alecsandri, 26 august 1890. În octombrie a.a., parohul Iralie Porumbescu contura, în amintirile sale din timpul proscripțiunii lui Vasile Alecsandri (Bucovina, 1848), portretul fizic și ținuta vestimentară a acestuia: "de statură mijlocie, sprintenă și mlădioasă. Fața îi era rotunjie și cu trăsături din cele mai simpatice. Fruntea-i bine dezvoltată, pe care nu o acoperă cu nici un păr, până în vârful capului, care nu-i micșorează frumusețea nici un pic. Ochii erau întunecați și sprincenele negre încordate simetric și împreunate la mijloc una de alta, cel-l făcea și mai drăgălaș. Gura-i proporțională și nasul tot așa... mustața mare, neagră. Se îmbrăca ca și intimul său amic, Costachi Negri, în bluză și pantaloni, ba albi, ba mărarzii, la gât fără nici o legătoare, gulerul cămășii îndoit în jos. În cap, cu pălăriuță. Mersul îi era galant, dar nicicând afectat"¹⁹.

Viața cotidiană în epoca modernă însemna și timpul afectat cumpărării bunurilor necesare, vestimentare sau alimentare, a pieselor de mobilier, precum și a cărților care completeau casele unor cunoscute familii boierești. Remarcăm nota de plată a magazinului de încălțăminte din Viena pentru Matei Ghica, 6 februarie 1850²⁰; factura modistei Marie Guyot pentru doamna Caterina Ghica din anii 1852-1853, se referea la 1 pereche de mănuși albe, lungi, 1 pălărie velur negru, 1 pălărioară cu panglică roz din tafta, 1 bonetă dantelă neagră, 1 capot ripsat roz cu flori, 1 vestă cașmir, 1 flacon mare Verveine, 1 flacon de esență Bouquet, 1 batic dantelă velur negru cu panglică bleu, 4 săpunuri, 1 pereche manșete moar roz, 1

¹⁵ Ibidem, fond familial Ghica, dosar III/428.

¹⁶ Ibidem, fond Ioan Rațiu, dosar 919.

¹⁷ Ibidem, dosar 713.

¹⁸ Ibidem, fondul Cantacuzino Cazimir nr. 14.

¹⁹ Ibidem, colecția Scriitori și Artiști Români, Vasile Alecsandri, dosar 24, filele 4-5.

²⁰ Ibidem, fond familial Ghica, dosar III/403.

cutie cremă Duchesse, 1 livră de ciocolată Marquis, totalizând suma de 6896,25, achitată de A.S. Alexandru Ghica²¹. Pitarul D. Andreescu a cheltuit pentru reparația unei case, la 11 octombrie 1852, 4788,16 groși și a primit 20 de galbeni chirie pentru o casă²². La 14 februarie 1862, familia Cantacuzino deschidea un cont de 345,32 groși, cheltuiți pentru cumpărarea îmbrăcămînții copilului orfan al Mărioarei Vlădescu, iar la 15 februarie achita taxa în pension de 1305,22 groși²³. Eliza Pleșoianu, sora lui Cezar Bolliac, fost director al Arhivelor Statului, confirma primirea sumei de 400 franci de la Maria Cantacuzino, pentru 2 vase etrusce din colecția fratelui, 9 iunie 1879²⁴. Nota de plată întocmită de librăria Danielopol din București enumera cărțile cumpărate de generalul Nicolae Mavros la 3 februarie 1868, în valoare de 136,20 lei. Prințesa Nadejda Știrbei cumpăra, la 14 ianuarie 1907, de la un magazin celebru din Viena, materiale, 1,60m de tul subțire și o haină bărbătească cu căptușeală din mătase²⁵. Între furnizorii prințului regent Carol I figurau²⁶: croitorul curții, Valentin Jean, marele magazin de mobilă A. Olbrich, magazinul de argintărie și bijuterii al lui N. Carapati, Mănăstirea Pasărea (pentru un covor s-a achitat suma de 640 lei vechi). Documentele Casei Regale consemnează totodată și salariile acordate personalului angajat pe luna aprilie 1868²⁷.

Inventarul palatului Cantacuzinilor din Florești alcătuit la 29 mai 1917 evidențiază prezența a numeroase obiecte de valoare, reținând atenția: o măsuță cu placă de porțelan, verde deschis, etajeră cu trei picioare, canapea de mahon, scaun de stejar tapițat, vas din porțelan cu flori albastre, candelabre de alamă, una fotografie cu ramă aurită, un tablou ce înfățișa un membru al familiei Cantacuzino, 95x60cm, din anul 1716, ramă aurită, două fotolii cu îmbrăcăminte din piele, una masă de joc de mahon, scaun fotoliu din stejar în piele, cu monogramă, paravan sculptat, pendulă electrică, etajeră japoneză de bambus pentru flori, farfurii cu monograme și altele²⁸. Despre prețurile produselor alimentare aflăm informații din corespondența purtată de Constantin Caranfil cu tatăl său, aflat în timpul refugiului la Iași, 2 aprilie 1918. Spicuim din cele consemnate: "... la țară se mai găsesc încă alimente, cu tot jaful la care au fost supuse satele, dar introducerea lor în București este oprită... Iată câteva prețuri: carne de vacă 7-8 lei, de porc 10 lei, unt proaspăt nepresat, 16-18 lei, iar presat, de la 25-30 lei în sus, unt topit peste 20 lei, untura nici nu se mai găsește, săpunul de rufe, de la 18 lei în sus, o găină 13-15 lei. Porcii

²¹ Ibidem, dosar III/167.

²² Ibidem, fond Ion C. Cantacuzino, dosar II/120-121.

²³ Ibidem, dosar III 85-86.

²⁴ Ibidem, dosar VI 39.

²⁵ Ibidem, fond familial Știrbei, dosar 17.

²⁶ Ibidem, fond Casa Regală, dosar 90/1868, filele 59-60, 141-143, 346, 84.

²⁷ Ibidem, filele 89-89 verso.

²⁸ Ibidem, fond C. M. Cantacuzino-Bîzu, dosar 191.

se ridică pe capete de la sate - aproape nu vor mai rămâne nici de prăsilă; carnea de miel 8-9 lei kg; zahărul tos 25 lei-kg, mierea 20-22 lei”²⁹.

Viața mondenă a capitalei, surprinsă de memorialistul Constantin Argetoianu în volumul *Pentru cei de mâine. Amintiri din vremea celor de ieri*, vol. 2, București, 1991, era jalonată de o serie de baluri, devenite clasice, care se dădeau la aceleași date, în fiecare an. Primul mare bal al sezonului era balul de la Palat, la 1 ianuarie, când erau lansate peste 1000 de invitații, urmat de un alt bal în luna februarie. Bucureștiul mai beneficia și de balurile organizate de familiile Știrbei, Bibescu, Manu, Șuțu, Marghiloman, Oteteleșeanu. Regele și regina nu mergeau la nici un bal (cu excepția celui de la palatul Șuțu) și nici nu călcau în casele oamenilor și nici la Legații. Prinții moștenitori, Ferdinand și Maria, au rupt cu această regulă, scria Argetoianu.

Atmosfera bucureșteană era în toamna anului 1873 “foarte monotonă, din cauza doliului și a maladiiei” - după cum era informată Emilia Rațiu de către prietena ei Lily - “Maiestatea Sa, care făcea ca curtea să fie în adormire, apoi chiar cei care de obicei ne distrau, deschizând frumoasele lor saloane, au iernat în străinătate... N-a fost însă tot așa și cu clasa de mijloc, care se întrecea să-și procure diferite amuzamente, păreau că vroiau să sfideze pe ceilalți toți. Așteptăm carnavalul viitor să vedem cum se anunță”³⁰. În legătură cu balul ce a avut loc la Palat, la 8 aprilie 1895, Zoe Arion scria Emiliei Rațiu următoarele: “... Am asistat la danțurile japoneze. Ca priveliște era feeric în sala tronului; (...) erau Regele cu Regina, toată curtea, toți miniștri, toată diplomația, de o parte și de alta, de-a lungul sălii, cu toți ceilalți invitați. În mijlocul sălii, în partea dreaptă era făcut un tron japonez pentru Mikadou. La un moment dat s-a sunat din gong, s-au stins toate luminile (...), s-au deschis ușile și au început să intre japonezii jucând, precedați de muzicanți. Toate japonezele aveau în mână dreaptă un evantai și în cea stângă o umbrelă, iar japonezii într-o mână evantaiul și în cealaltă o prăjină, de care atârna o lanternă de hârtie. În capul cortegiului, imediat după muzicanți, venea mikadoul, într-o trăsurică trasă de doi japonezi și înconjurată de gardă. În urma lui, toată suita. După ce s-au dus cu toții și s-au închinat dinaintea Regelui și a Reginei, a venit mikadoul și s-a așezat pe tronul ce i se preparase și apoi a continuat dansul, fiind acum sala luminată a giorno. Atunci am putut vedea bine pe dănțuitori. Damele erau multe și foarte frumoase, le șodea foarte bine pieptănate ca japonezele, cu ace lungi înfipite în păr, iar bărbații, cei mai mulți erau foarte urâți la față, chei și cu codița în creștetul capului. Atâta am râs de figurile lor! Costumele erau splendide, toate de mătăsurile cele mai scumpe și brodate admirabil cu aur și cu argint. Prințesa Maria juca cu prințul Ferdinand și era ca întotdeauna, dintre cele mai frumoase. Mikadoul era un băiețel de vreo 7 ani, al ministrului P.P. Carp. Era atâta de drăguț și de frumuseț, parcă era o cadă (...) După dansul japonez s-a jucat

²⁹ Ibidem, fond N. Caranfil, dosar 554, filele 5-10.

³⁰ Ibidem, fond Ioan Rațiu, dosar 913.

gavola. De data aceasta, damele toate erau costumate în marchize Ludovic XVI și bărbații în marchizi cu peruci albe cu codiță pe spate. Prințul era în costum din garda lui Frederic II și era elegant și frumos ca un adevărat prinț, iară prințesa în costum Maria Antoaneta, cu o pălărie mare de catifea neagră cu pene albe (...) Nici nu pot să spun cât era de frumoasă, nu-ți puteai lua ochii de la dânsa. După ce s-au închinat și de data aceasta dinaintea regelui și a reginei, au început să joace gavola. Un dans atât de grațios și așa de potrivit cu costumele ce purtau! Mi-au plăcut grozav de mult, mai mult chiar decât japonezul. Era o grație mai apropiată de gusturile noastre decât mofturile japoneze. După gavolă a început balul cu danțurile moderne (...) Pe la ora unu s-a retras regina și a rămas numai regele și prințesa cu prințul, care jucau cotilionul. La trei ore când am venit noi acasă, cotilionul nu se isprăvisese încă. Vedeți, dar, cât de mult s-a petrecut”³¹.

La balul ce a avut loc la Palat în ianuarie 1909, a fost invitat și Eugen Tilea, nepotul doamnei Emilia Rațiu, căreia îi va descrie cum arăta scara de marmură pe care a urcat în sălile de sus, rezervate pentru primirea publicului, a admirat decorațiile în aur, covoarele scumpe, tablourile, modul cum era aranjat bufetul, unde se serveau sandvichuri, prăjituri, bomboane, vinuri, șampanie, lichioruri. Erau prezente circa 600 de persoane, recunoscând pe domnul Diaconovici și doamnele Cozma și Tritianu. La 10 seara a intrat Curtea Regală, suveranii. Regele s-a îndreptat spre colțul unde erau adunați miniștrii și diplomații, iar Regina către doamnele din înalta societate. L-a impresionat interesul manifestat de regină față de familia Rațiu, aceasta spunând, în momentul în care i-a fost prezentat Eugen Tilea: “iubesc pe doamna Rațiu, o iubesc mult, mult”.

Scrisoarea primită de Sevasta Cernat, soția generalului Alexandru Cernat, de la sora sa Elena, ne relevă participarea la revelionul unde a avut bucuria să-i fie prezentată prințesei domnitoare Elisabeta, despre care scria: “...frumoasă nu e, dar are ceva care o face să fie plăcută, are o fizionomie așa de dulce și un surâs natural, în adevăr se vede că trebuie să fie foarte bună, a vorbit cu toate damele de la bal, în fine, mie mi-a plăcut toaleta (...) o rochie de atlas albă (...) fără trenă mare, la cap cu părul puțin în sus (...) o diademă cu briliante, mai mică decât aceea care i-a dat-o Comuna, mai avea și o ghirlandă de flori (...) a jucat toate câdrilurile cu consuli și miniștrii, afară de unul care l-a jucat cu Goleșcu (...)”. În continuare se oprește asupra vestimentației purtate de invitate și de propria-i ținută, un cadou de la Matei și de coafura care a dominat, cu rulouri mari și în mijloc cu câțiva zuluși³².

Doamna Emilia Rațiu afla din scrisoarea adresată de Aurelia Pop, datată 18 aprilie 1869, despre participarea acesteia la balul românesc de la Budapesta, “care s-a ținut într-o sală foarte frumoasă și mare. Neîind public mult, n-am putut juca minunat, toaleta a fost însă foarte frumoasă. Domnul Mocioni a fost în haină de mătase lila cu buzunare din crep lila. Leontina Romanu a avut o haină roșie cu atlas

³¹ Ibidem, fond Ioan Rațiu, dosar 730, filele 1-4.

³² Ibidem, fond Cernat, dosar IV 153, filele 1-2.

roz. Domnișoarele Ioanovici au fost în tarlatane alb cu roz (muselină de bumbac foarte subțire, de culoare deschisă). Am petrecut foarte, foarte bine, am jucat nebunește, mi-ar fi ajuns ca la două-trei baluri. Balul nu-l voi uita niciodată, pentru mine a fost o seară neuitabilă (...)”³³.

Din capitala muzicii europene, Viena, Rudolf Făgăraș descria balul românesc, organizat în anul 1872 și depăna amintiri despre cântăreața Adelina Patti³⁴.

Casa Regală obișnuia să invite la seratele muzicale diferite personalități, așa cum a fost cazul la 8 iunie 1876 a Elenei Lascăr Catargi, născută Ghica, fiica administratorului Domeniilor Statului³⁵ și al doamnei Elena G. Cantacuzino, la 28 ianuarie 1912, ora 9:30 seara. Ținuta de bal era obligatorie: toaletă de seară³⁶. Din Înalț Ordin, Mareșalul Curții Regale înștiința pe aceeași doamnă Elena G. Cantacuzino și pe domnișoarele sale să fie prezente la serata dansantă din 2 februarie 1912, cu precizarea orei finale, 1 noaptea³⁷.

Societatea aleasă bucureșteană, pe lângă aceste baluri, serate muzicale sau dansante, mai considera ea un eveniment deosebit balul Jockey Clubului (1875), clasat pe picior de egalitate cu balul Știrbei și la care se adăuga balul public al “Obolului”, destinat strângerii de fonduri pentru opere de binefacere. Acesta avea loc în sala Teatrului Național, iar pentru adunarea fondurilor s-a remarcat doamna Elena Ferekide. Însă cel mai important bal particular rămâne cel ce se desfășura în palatele familiei Oteteleşanu din București și Măgurele.

Colecția de documente fotografice³⁸ a Arhivelor Naționale ale României și a Direcțiilor sale județene ilustrează cele mai semnificative componente ale vieții cotidiene moderne românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, constituind un important izvor de informații pentru recompunerea expozițiilor muzeale.

³³ Ibidem, fond Ioan Rațiu, dosar 1001, filele 1-2.

³⁴ Ibidem, dosar 1263, filele 1-4, limba germană.

³⁵ Ibidem, fond familial Catargiu, dosar 5.

³⁶ Ibidem, fond Cantacuzino Cazimir, dosar 14, fila 10.

³⁷ Ibidem, fila 4.

³⁸ Ibidem, colecția documente fotografice.

Principele Carol I în ținută de zi, la începutul domniei. Fotografie executată de Carol Popp de Szathmáry.

Le prince Charles I en tenue de jour, au commencement du son règne. Photo de Charles Popp de Szathmáry.

Principesa Elisabeta în costum popular românesc.

La princesse Elisabeth en costume populaire roumain.

Aspect interior din palatul Dinu Mihail, Craiova, inaugurat în 1909.

Intérieur du Palais Dinu Mihail de Craiova, inauguré en 1909.

Regina Elisabeta (Carmen Sylva) în camera de lucru a castelului Peleş, Sinaia.

La reine Elisabeth (Carmen Sylva) dans sa chambre de travail du Château Peleş de Sinaia.

O familie din Iași la 1880.
Une famille de Iassy en 1880.

Nuntă în familia mareșalului Prezan: fiica, ginerele, dr. C.C. Dimitriu și soacra (Olga Prezan, București, 1933).

Noces dans la famille du maréchal Prezan: la fille, le gendre, le dr. C.C. Dimitriu et la belle-mère (Olga Prezan, Bucarest, 1933).

118 59-

CROITORU CURȚII

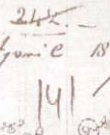
Department of Civil Engineering

[illegible]

Beltray - 1676

Le fournisseur Valentin Ioan, le tailleur de la Cour pour des civils et des militaires,
Bucarest, 28 février 1868.

Bucarest Agence 1868

ALBERT E. BELL

Mula dari Sinar Mahat Piring Regent Carl.

Stoffname	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48																																																					

Oferta magazinului de mobilă A. Olbrich pentru Prințul Regent Carol I, București, aprilie 1868.

L'offre du magasin de meubles A. Olbrich, pour le prince Charles Ier, Bucarest, avril, 1868.

21/8 594
346

MAGAZIN DE ARGINTĂRIE ȘI BIJUTERIE
N. CARAPAT
CALEA MOȘOȘI Nr. 7 LA CRUCEA DE ARGINT
BUCUREȘTI

NOTA

Pentru Domnul Ministru de Culte Sa dea ..

Art. Harnaie etc.	Numar. St.	Pentru Maria Cristina	Pentru	Suma totala
1. Pentru una Cruce mare de argintu Păstă cu etor lucrata în feligran, la care Dom. Ministeru poze tra Maria sa Pentru Crusta Carol I. sa primita galbeni optu de ci 80. ff. pentru etor la Cruce-bela Dom. Ministeru 9 80. ff. <p style="text-align: right;">U. Domnii Poze cu re pectu N. Carpat</p>				

Data consemnării: 21 august 1868.

Consemnarea piesei religioase cumpărate de la magazinul de argintărie și bijuterie pentru Prințul Carol I, 21 august 1868.

Consignment d'une pièce religieuse achetée d'un magasin d'argenterie et de bijoux pour le prince Charles Ier, 21 août 1868.

Monastirea Pasărea.

174 a
84

Monastirea

lei. Pesti

640 Adică care este patrușii lei amia pui
Atiți ei sub semnata Dala Dumnilui,
Domno Casierii ala înălțmii sale Domnitorii
pentru, pentru unii covori ce s-au luat
Dala M^{ne} Pasărea. — 1868. Aprilie 16.

Tomaida. Monastirea Membra De
Comitetu, M^{ne} Pasărea

174 a 235 lei m^{ne}

Mănăstirea Pasărea confirmă primirea sumei de 640 de lei pentru covorul cumpărat de casierul Domnitorului Carol I.

Le Monastère Pasărea confirme qu'il a reçu la somme de 640 lei pour le tapis acheté par le caissier du prince Charles Ier.

DES ASPECTS DE LA VIE COTIDIENNE CONSIGNÉS DANS DES FONDS ET DES COLLECTIONS DES ARCHIVES

- Résumé -

L'auteur essaie une reconstitution de la vie quotidienne privée et publique, avec ses joies et ses tristesses, à l'aide des documents des archives – certificats de bâtême, de mariage, de dots, des testaments, inventaires du palais Cantacuzène, correspondance signée et datée le 8 avril 1895 et janvier 1900 – concernant les bals et les soirées du Palais Royal de Bucarest. De même est faite une description de l'atmosphère de la cour et des souverains Charles I-er et Elisabeth.

Et tout cela est accompagné par des photos qui se trouvent dans les fonds et les collections des Arhives Nationales de la Roumanie – importantes sources d'information pour des expositions dans les musées.